

بررسی وضعیت لیزینگ کشتی در دنیا

« شرکت‌های لیزینگ در منطقه »

مهدی گلستانی- کارشناس مالی
مرتضی یزدان‌دوست- کارشناس مالی

مقدمه

لیزینگ کشتی در دنیا توسط شرکت‌های معدودی انجام می‌پذیرد. علت این امر قیمت بالای این نوع محصول و نیازمندی به نیروی تخصصی در این زمینه می‌باشد. این مقاله، بخش دوم مقاله ارائه شده تحت عنوان بررسی وضعیت لیزینگ کشتی در دنیا در فصلنامه شماره چهارم می‌باشد.

در دنیا شرکت‌های متعددی به ارائه خدمات لیزینگ مشغول هستند. در بین کشورهای منطقه کشور امارات به دلیل موقعیت خاص اقتصادی دارای شرکت‌های معتبر بین‌المللی لیزینگ می‌باشد؛ که برای خرید کشتی تسهیلات پرداخت می‌کنند. سایر کشورهای منطقه در زمینه لیزینگ بین‌المللی کشتی فعالیت قابل ملاحظه‌ای ندارند.

منابع مورد استفاده در این گزارش سالنامه لیزینگ سال ۲۰۰۸، گزارشات شرکت بین‌المللی لیزینگ و تأمین مالی و شبکه جهانی اینترنت می‌باشد.

شرکت‌های لیزینگ در منطقه

در کشورهای منطقه شرکت‌های متعددی به ارائه خدمات لیزینگ مشغول هستند که در این بین تعداد معدودی برای خرید کشتی تسهیلات ارائه می‌کنند. علت این امر هزینه و تخصص بالای لیزینگ کشتی است. در بین کشورهای منطقه، اقتصاد باز کشور امارات و پویایی آن سبب شده شرکت‌های معتبر و بزرگ لیزینگ در این کشور فعالیت داشته باشند. به همین دلیل وضعیت لیزینگ در کشور امارات به صورت تفصیلی تر مورد بررسی قرار گرفته است. در مورد سایر کشورها تنها به ذکر نام شرکت‌هایی که لیزینگ کشتی را انجام می‌دهند بسنده شده است.

۱- امارات متحده عربی

کشور امارات یکی از کشورهای دارای رشد سریع اقتصاد می‌باشد. نرخ تولید ناخالص داخلی این کشور از ۶ درصد در سال ۲۰۰۲ به ۱۲ درصد و معادل ۱۲۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۶ رسیده است. البته در سال‌های اخیر به دلیل بحران اقتصاد جهانی این نرخ روند کاهشی داشته است. شاید به نظر برخی، رشد چشمگیر اقتصاد امارات به علت قیمت بالای

نفت است، اما در واقع باید گفت این کشور در بین کشورهای حوزه خلیج فارس دارای متنوع‌ترین اقتصاد در بخش غیر نفتی می‌باشد. سهم نفت و فرآورده‌های نفتی در صادرات این کشور از ۵۴ درصد در سال ۱۹۹۰ به کمتر از ۳۵ درصد در سال ۲۰۰۸ رسیده است. (هیدروکربن‌ها ۳۷٪، تولید ۱۲٪، خدمات واسطه‌گری ۱۰٪، مسکن ۸٪، خدمات دولتی ۷٪ و سایر ۲۶٪) حاکمان این کشور تمرکز خود را بر روی منابع مختلف درآمدی از جمله توریسم، تولید و تقویت بخش‌های زیربنایی، املاک و خدمات متنوع مالی، قرار داده‌اند.

در امارات ۴۶ بانک وجود دارد که ۲۱ بانک ملی و ۲۶ بانک خارجی هستند. در دسامبر سال ۲۰۰۶ مجموع منابع مالی این بانک‌ها بالغ بر ۲۳۴ میلیارد دلار بوده است؛ که در این بین ۱۰۲ میلیارد دلار به بخش خصوصی تسهیلات پرداخت شده است.

در کشور امارات قانون خاص و جداگانه‌ای در ارتباط با صنعت لیزینگ وجود ندارد. لذا لیزینگ یک نوع خدمت مالی محسوب می‌گردد که توسط بانک‌ها و شرکت‌های تأمین سرمایه جهت تأمین مالی افراد یا مؤسسات بکار گرفته می‌شود. تمام مؤسسات مالی و فعالیتهای آنها شامل بانک‌ها، شرکت‌های تأمین سرمایه، شرکت‌های مشاوره مالی، کارگزاران مالی و صرافی‌ها زیر نظر بانک مرکزی قرار دارند.

در امارات برخی از بانک‌ها و شرکت‌های تأمین سرمایه تسهیلات لیزینگ (مالی و عملیاتی) را طبق اصول شریعت اسلام ارائه می‌کنند. در کشورهای اسلامی اهل تسنن و از جمله امارات لیزینگ مالی با نام "اجاره وکالتین" ارائه می‌گردد. در این نوع قراردادها نیز تمامی ریسک و بازده مال‌الاجاره به مستأجر منتقل می‌گردد.

در امارات آمار مشخصی در مورد حجم معاملات لیزینگ وجود ندارد، زیرا صنعت لیزینگ یک بخش مستقل در سیستم مالی محسوب نمی‌گردد. به دلیل آنکه خدمات لیزینگ زیرمجموعه فعالیت‌های بانک‌ها و شرکت‌های تأمین سرمایه است، بانک مرکزی نیز آمار مستقلی در ارتباط با حجم فعالیت لیزینگ ارائه نمی‌دهد.

علاوه بر این غیر از شرکت‌های دولتی و بورسی دیگر شرکت‌ها الزامی در مورد افشای اطلاعات مالی خود ندارند. به‌همین علت اطلاعات متمرکز و قابل استنادی در ارتباط با حجم فعالیت‌های لیزینگ وجود ندارد. در این کشور لیزینگ بصورت اجاره-خرید نیز ارائه می‌گردد؛ البته در مورد حجم این نوع خدمت نیز اطلاعات دقیقی در دسترس نیست.

با بررسی کلی حجم وامها در سیستم بانکی پیش‌بینی می‌شود حداقل ۱۰ درصد وامها به‌صورت لیزینگ در اختیار بخش خصوصی قرار می‌گیرد. به این ترتیب می‌توان گفت در سال ۲۰۰۶ حدود ۱۰ میلیارد دلار در بخش لیزینگ تسهیلات پرداخت شده است.

صنعت لیزینگ در امارات روند روبه‌رشدی دارد. از مهمترین عوامل دلایل رشد سریع خدمات لیزینگ در امارت می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- عدم وجود قوانین مجزا و محدودکننده در مورد صنعت لیزینگ

۲- معافیت خدمات لیزینگ از پرداخت مالیات

۳- وجود نقدینگی مازاد در این کشور

پرتفوی خدمات لیزینگ مانند اقتصاد امارات بسیار متنوع است. اما باید گفت سهم لیزینگ مسکن در این پرتفوی بیشتر از سایر بخش‌هاست. در بخش دارایی ثابت نیز خدمات لیزینگ بیشتر به وسائط نقلیه، ماشین‌آلات و تجهیزات اختصاص یافته است. برخی از شرکت‌های لیزینگ نیز تسهیلاتی در ارتباط با خرید هواپیما و کشتی پرداخت کرده‌اند.

شرکت‌های ارائه‌دهنده تسهیلات لیزینگ کشتی

در امارات شرکت‌های مختلفی خدمات لیزینگ ارائه می‌کنند اما در این بین تعداد محدودی برای خرید کشتی تسهیلات ارائه می‌کنند. اسامی و مشخصات این مؤسسات در ادامه آورده شده است:

۱- Abu Dhabi National Leasing LLC (A Subsidiary of national bank of Abu Dhabi)

PO Box: 4,1 NBAD Tower, Sheikh Khalifa St. Abu Dhabi, United Arab Emirates.

Tel: +971(2)611 1634; FAX: +971(2)627 4901;

Email: adni@nbad.com; Website: www.nbad.com

General Manager: Yousef Abdulla Yousef; Direct [Tel:+971\(2\)611 1611](tel:+971(2)6111611); Email: yousef.yousef@nbad.com ;

Senior Manager, leasing & Operation : Joseph Abraham; Direct tel: +971(2)611 1264; Email: Abraham.joseph@nbad.com

Activities: Leasing including finance lease and operational lease of fixed asset, specialized equipment, production lines and industrial machinery including movable assets, aircraft , ship

۲- Babcock & Brown (DIFC) Limited

Suite 4, Third floor , Gate Building 3, Dubai International Financial Center, PO Box: 506516, Dubai UAE. Tel: +0971(4)3695800 ; Fax: +971(4)3695801 ; Website: www.Linklaters.com , Contact: Tim Ross; Email: tim.ross@Linklaters.com

Activities: Global Asset Finance and Leasing practice advising governments, corporate, financiers and lessors on all aspects of complex domestic and cross-border big-ticket transactions. Shareholders: Partnership

۸- Oasis International Leasing Company

PO Box28922 The ADNIC Building, Khalifa St. Abu Dubai. UAE ; Tel: +971(2)6273990

Activities: Owning, selling, Leasing and Investing in all type of fixed and movable assets worldwide particularly aircrafts.

۲- آذربایجان

لیزینگ به‌عنوان یک ابزار مالی در کشور آذربایجان در فاصله سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۸ از یک رشد سریع برخوردار بوده است. در سال ۲۰۰۳ این کشور با همکاری شرکت تأمین مالی بین‌المللی (IFC) پروژه توسعه لیزینگ در این کشور را آغاز کرد. در سال‌های اخیر لیزینگ نقش مهمی در تأمین مالی دارایی‌های سرمایه‌ای برای بنگاه‌های کوچک و متوسط داشته است. مهمترین چالش برای شرکت‌های لیزینگ در این کشور کمبود منابع ملی است.

حجم معاملات لیزینگ در ۳۱ دسامبر ۲۰۰۶ بالغ بر ۶۱ میلیون دلار بوده است. حوزه حمل و نقل ۲۰ درصد سهم کل بازار لیزینگ این کشور را در اختیار دارد که شامل لیزینگ انواع ماشین‌های حمل و نقل جاده‌ای، هواپیما و حمل و نقل دریایی است.

در ادامه نام و آدرس اینترنتی مهمترین شرکت‌های لیزینگ در کشور آذربایجان آورده شده است. این شرکت‌ها در معرفی فعالیت‌های خود، لیزینگ انواع محصولات از جمله کشتی را عنوان کرده‌اند اما با توجه به حجم فعالیت لیزینگ در این کشور و قیمت تمام شده کشتی‌های اقیانوس‌پیما، به‌نظر می‌رسد تنها قادر به لیزینگ کشتی‌های کوچک ساحلی هستند.

۱- AG Leasing (www.agleasing.az)

۲- Atalizing (www.atalizing.com)

۳- Bank of Baku (www.bankofbaku.com)

ϣ- Parex Leasing & Factoring (www.parexleasing.az)

Δ- UniLeasing (www.unileasing.az)

کشور چین اگرچه جزء کشورهای منطقه محسوب نمی‌گردد اما به دلیل روابط حسنه و حجم بالای مبادلات اقتصادی با ایران، در گزارش بدان پرداخته شده است.

در کشور چین شرکت‌های لیزینگ از سال ۲۰۰۵ به بعد رشد چشمگیری داشته‌اند. به خصوص شرکت‌های لیزینگ که وابسته به تولیدکنندگان خارجی هستند. به طور نمونه پیش‌بینی می‌شود تا ۱۵ سال آینده شرکت‌های بزرگ خارجی ۲۸۰۰ هواپیما تولید کنند که تعداد عمده از این هواپیما توسط شرکت‌های لیزینگ زیرمجموعه به فروش می‌رسد. از سال ۲۰۰۷ بانک‌های چینی مجاز شدند تا شرکت‌های لیزینگ تأسیس نمایند. از این تاریخ به بعد بانک‌های بزرگ چین با همکاری بانک‌های آمریکایی اقدام به تأسیس شرکت‌های لیزینگ نموده‌اند.

در سال‌های اخیر شرکت‌های لیزینگ چینی به علت مزایای مالیاتی لیزینگ مرزگذر با همکاری شرکت‌های خارجی (ژاپن و فرانسه) اقدام به تأمین مالی برای خرید هواپیما و کشتی کرده‌اند و این نوع همکاری همچنان با جدیت پیگیری می‌شود. با توجه به نوع و حجم فعالیت لیزینگ تجهیزات سنگین بازار چین گزینه مناسبی برای خرید کشتی بشمار می‌آید. نام و آدرس اینترنتی مهمترین شرکت‌های لیزینگ در کشور چین فعالیت دارند به شرح ذیل می‌باشد.

- ۱- Alen & Overy LLP (www.alenoverly.com)
- ۲- Baker & McKenzie (www.bakernet.com)
- ۳- Clyde & Co (www.clydeco.com)
- ۴- Deutsche Leasing (www.Deutsche-Leasing.com)
- ۵- East Associates (Email: Feng_chen@ealawfirm.com)
- ۶- Johnson Stokes & Master (www.jsm.com) مشاوره در زمینه لیزینگ
- ۷- Linklaters (www.linklaters.com)
- ۸- Norton Rose (www.nortonrose.com)
- ۹- Siemens Finance and Leasing (www.siemens.com)

۴- مصر

در سال‌های اخیر صنعت لیزینگ در کشور مصر از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است اما حجم مبادلات و ضریب نفوذ لیزینگ در این کشور پایین است. تا کنون در این کشور تسهیلاتی برای لیزینگ کشتی پرداخت نشده است. در سال ۲۰۰۶، ۸ درصد حجم بازار لیزینگ در کشور مصر به تسهیلات تأمین مالی هواپیما اختصاص داشته است.

۵- هند

طبق آمار سال ۲۰۰۶ در کشور هند ۶۲ شرکت لیزینگ وجود داشته که حجم معاملات را به ۱۳۲,۶۲ میلیارد دلار رسانده است. در مورد لیزینگ کشتی در هند اطلاعات دقیقی در دسترس نیست که همین امر نشان‌دهنده عدم فعالیت قابل ذکر در این حوزه می‌باشد. مشخصه صنعت لیزینگ در کشور هند، رشد و جایگاه مناسب لیزینگ هواپیما است. در سال‌های اخیر سه شرکت بزرگ هواپیمایی هند با یکدیگر ادغام شده‌اند و تقاضای بالفعل زیادی برای خرید هواپیما به صورت لیزینگ به وجود آمده است.

۶- اردن

در کشور اردن قانون خاصی در ارتباط با فعالیت‌های شرکت‌های لیزینگ وجود ندارد. حجم معاملات لیزینگ در سال ۲۰۰۶، ۲۰۰ میلیون دلار بوده است. مهمترین فعالیت شرکت‌های لیزینگ در اردن اختصاص به لیزینگ مسکن دارد به طوری که این حوزه فعالیت ۶۶ درصد حجم معاملات لیزینگ را شامل می‌شود. تنها ۶ درصد از بازار لیزینگ در کشور اردن به حوزه حمل و نقل مربوط می‌شود و لیزینگ کشتی در این بین نیز جایگاهی ندارد.

۷- کویت

در کشور کویت قانون مستقلی در مورد شرکت‌های لیزینگ وضع نگردیده است. خدمات لیزینگ در این کشور توسط بانک‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری ارائه می‌گردد. بیش از ۶۷ درصد بازار لیزینگ در این کشور به لیزینگ خودرو اختصاص یافته است. مهمترین شرکت لیزینگ کویت شرکت لیزینگ و سرمایه‌گذاری بین‌الملل نام دارد که زیرمجموعه اتاق تأمین مالی کویت^۳ می‌باشد.

۸- عمان

در سال‌های اخیر صنعت لیزینگ در کشور عمان به تبع رشد اقتصادی روند صعودی داشته است. نقدینگی زیادی که از پول نفت به این کشور سرازیر شده مدیران را به فکر ایجاد صنایع زیرساختی و بزرگ انداخته است. این کشور توجه ویژه‌ای نیز به

صنعت توریسم دارد. خدمات لیزینگ در این کشور تحت عنوان خدمات مالی غیر بانکی تعریف می‌گردد و زیر نظر مستقیم بانک مرکزی قرار دارد. در سال ۲۰۰۷ حجم معاملات لیزینگ در این کشور حدود ۵۰۰ میلیون دلار بوده است. عمان دارای دو خط هوایی ملی است که بخشی مهمی از نیاز خود را از طریق لیزینگ هواپیما انجام می‌دهد. در عمان طبق قراردادی که بین این کشور و شرکت کشتی‌سازی PVAXX منعقد شده است. شرکت مذکور متعهد شده هر سال یک کشتی باری تولید و تحویل دهد. تأمین مالی این پروژه از طریق لیزینگ انجام می‌گیرد. مهمترین شرکت فعال در زمینه لیزینگ شرکت تأمین مالی عمان نام دارد. آدرس اینترنتی شرکت مذکور www.mfcoman.com می‌باشد.

۹- ترکیه

لیزینگ در کشور ترکیه با قانون ۳۲۲۶ در سال ۱۹۸۵ رسمیت یافت. حجم معاملات لیزینگ در سال ۲۰۰۷، ۳٫۵ میلیارد دلار بوده است. در مورد حجم و نوع فعالیت لیزینگ کشتی در این کشور اطلاعات دقیقی در دسترس نیست. شرکت‌های متعددی در ترکیه به ارائه خدمات لیزینگ مشغول هستند اما در این میان تعداد معدودی به صورت بین‌المللی فعالیت می‌کنند. اسامی این شرکت‌ها در ادامه ذکر شده است.

۱- Siemens Financial Kiralama (www.siemensleasing.com)

۲- White& Case (www.whitecase.com)

۱۰- عربستان

فعالیت شرکت‌های لیزینگ در سال ۲۰۰۰ در عربستان رسمیت یافت. در مورد حجم و تعداد فعالیت شرکت‌های لیزینگ در عربستان اطلاعات دقیقی در دسترس نیست. مهمترین شرکت‌های لیزینگ در این کشور شرکت لیزینگ آریکس و شرکت وایت-کیس می‌باشد.